

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «РИСУНОК»

ОП «Художнє скло», ОКР Бакалавр, 3-4 семестр, 2020-2021 н .р.

Викладач	Ст. викл. Молчан М.Л.
e-mail	mukolamolchan@gmail.com
Аудиторія, де проходять заняття	Аудиторія рисунку кафедри художнього скла

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кількість кредитів ECTS	7 (210 годин)
вид заняття	загальна кількість годин
Лекції	18
Практичні заняття	106
Самостійна робота студента	86

АНОТАЦІЯ КУРСУ

На II курсі в 3-му семестрі вивчається череп людини.

На II курсі в 4 семестрі – голова людини.

Це важливий перехід від будови елементарних геометричних об'ємів, які ви вивчали на I курсі, до складної пластичної форми, створеної природою. На цьому етапі проявляється ваша здатність до узагальнення. Проблемна ситуація полягає в тому, що ви повинні виявити лаконічну конструктивну ідею – архітектоніку заданого об'єкту. Зберігаючи загальні пропорційні співвідношення, вам необхідно провести усвідомлений відбір між головними масивами (черепа/голови) та його другорядними деталями. Таким чином, цей активний творчий процес пізнання є логічним продовженням попереднього курсу. Цінність такої послідовності в тому, що на основі більш складної форми ви продовжуєте вдосконалювати своє вміння:

- будувати предмети в обраній (або заданій) просторовій системі.
- знаходити конструктивно-пластичну суть будь-якої іншої форми.

Кінцевою проблемою курсу є створення образу голови людини.

Для вирішення цієї задачі процес відбору може поширюватись на заострення пропорцій і порушення законів просторових систем. Правильність/точність будови поступається місцем переконливості та виразності зображення.

Одночасно з тим як об'єкт вивчення ускладнюється, поступово зміщується й акцент на творче вирішення задачі. Таким чином прочитується направленість курсу – від процесу вивчення черепа/голови, до процесу творення його образу. Такий метод дозволяє розвивати творче мислення та рисункові навички на будь-якій іншій природній формі.

Головна мета курсу

Метою програми «Рисунок» є підготовка художника-спеціаліста, здатного розвиватись в умовах сучасного візуального мистецтва. Такий підхід потребує вашої обізнаності з законами відображення дійсності, що походять з епохи Ренесансу, а також з головними мистецькими винаходами ХХ століття, які заперечили ці канонізовані закони.

Завдання курсу:

- оволодіти термінологією;
- ознайомитися з проблемами фотофіксації моделі;
- ознайомитися з просторовими системами;
- Оволодіти двомірним та об'ємно-просторовим лінійно-конструктивним рисунком;
- вдосконалити в технічному володінні графічними засобами;
- розвинути просторове мислення;
- розвинути абстрактне мислення;
- розвинути образно-асоціативне мислення;
- розвинути здатність самостійно проводити відбір головного від несуттєвого;
- розвинути авторський пластичний спосіб мислення;
- розвинути авторську техніку виконання.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні **компетентності**, закладені в освітній програмі «Художнє скло» (*ЗК – загальні компетентності, СК – спеціальні компетентності*):

ЗК5.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК11.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

СК1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища. СК5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

СК6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі. СК7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.

СК9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

Курс передбачає **програмні результати (ПР)**, закладені в освітній програмі «Художнє скло»:

ПР1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПР2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПР4. Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобах, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням. ПР5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПР6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПР7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПР8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПР15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

ПР16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Викладання дисципліни Рисунок реалізується в наступних формах:

- **практичні заняття.**
Натурні студії складають основну частину таких занять. За допомогою методичних рекомендацій та майстер-класів викладач безпосередньо приймає участь у вирішенні навчальних завдань.
- **самостійні заняття.**
Години самостійної роботи¹ націлені на засвоєння матеріалу та вдосконалення технічного виконання. Важливість такої праці в тому, що ви самостійно приймаєте рішення, експериментуєте, і творчі задачі починають домінувати над навчальними. Саме тут народжуються композиційні ідеї, до яких уважно зобов'язаний поставитись викладач.
- **лекції.**
Загальні лекції розраховані на обговорення навчального процесу, мети запропонованого курсу; докладне роз'яснення завдань...
В процесі роботи відбуваються лекції, направлені на вирішення індивідуальних творчих проблем студента. Їхня тривалість та кількість передусім залежить від ініціативи студентів.
- **змішане навчання** (очне + дистанційне)
цей вид занять залежить від карантинних обмежень. У випадку заборони відвідувати аудиторії академії, формат викладання одразу переходить на онлайн консультації.

Консультації

Консультації проходять згідно навчального плану в рисунковій аудиторії кафедри художнього скла. Крім того, ви завжди можете отримати консультацію за допомогою інтернет програм.

Дистанційне навчання

В останній період продовжуються карантинні заходи, які обмежують проведення занять в аудиторіях академії. Як наслідок, можливі корекції в поставлених завданнях. Наприклад, під час навчання у III семестрі II курсу наголос був зміщений на тональну організацію формату, а не на конструктивні особливості об'єкта. Тональні проблеми можна вирішувати за допомогою фотографії², тоді як дослідження конструкції потребує безпосереднього контакту з натурним матеріалом.

В цей період консультації переважно проходять в Zoom, Messenger... У Viber створена група, де ви виставляєте власні роботи на огляд викладача та одногрупників. Рекомендації бачить вся група. Така співпраця викладача та студента побудована згідно робочого плану, проте ним не обмежується. Для того щоб мінімізувати втрати в якості практичної освіти, пов'язані з карантинном, вакциновані студенти мають можливість консультиватись в приватній майстерні викладача.

СТРУКТУРА КУРСУ

МОДУЛЬ 1. (III семестр ОР Бакалавр). Тональна організація формату графічними засобами на основі вивчення форми черепа людини.

Змістовий модуль 1. Фотографія черепа людини.

Тема 1. Термінологія. Роз'яснюються специфічні поняття, зі сфери візуального мистецтва. Проблема термінології не обмежується тривалістю одного модуля, тому до цієї теми ми будемо звертатись продовж усього навчання.

¹ Аудиторна та домашня робота.

² Єньо Барчаї (1900 – 1988) у власній праці відмовляється від використання фотографій, оскільки «вони не передають того, що бачить око людини...». Проте в умовах карантину фотографія частково компенсує вимушені перерви в аудиторних заняттях. Крім того, в більшості студентів відсутня можливість придбати гіпсову модель або оплатити тривалі натурні студії.

Ст.9, Єньо Барчаї, Анатомія для художників, Корвіна, Будапешт, 1982, 341 с.

Тема 2. Збір інформації про зовнішню форму об'єкта. Вимогою є:

- переконливе враження об'єму;
- фіксація головних зламів форми; фіксація місць конструктивного з'єднання масивів;
- пропорції.

Тема 3. Тональна організація формату. Створити композиційно цілісний та виразний твір.

Практична робота: на вибір студента з проведеної фотосесії до друку обирається:

- одна, яка друкується форматом 50 x 50 см або
- чотири 25 x 25 см. В цьому варіанті ви повинні створити цілісну композицію як для кожного окремого фотовідбитку, так й для їхнього спільного експонування в форматі 50 x 50 см.

Змістовий модуль 2. Анатомічний рисунок черепа людини.

Тема 1. Пропорції. Побудова об'єкта в ортогональних проекціях. Лінійно-конструктивний рисунок.

Практична робота: дослідження пропорцій в форматі 25 x 25 см, папір, графіт.

Тема 2. Архітектоніка об'єкту. На основі ортогональних проекцій побудова форми в системі ренесансної перспективи. Лінійно-конструктивний рисунок. Метою є:

- ознайомлення з просторовими системами (головна увага приділяється ренесансній перспективі);
- розвиток просторового мислення;
- виявлення здатності до конструктивного узагальнення складної пластичної форми, створеної природою.

Практична робота: папір, графіт, 50 x 50 см. Ескізи в форматі 25 x 25 см.

Змістовий модуль 3. Тональна організація формату на основі черепа людини.

Тема 1. Конструктивний рисунок із застосуванням світло-тіні. Метою є оволодіння світло-тіньовим рисунком. Ви повинні створити переконливу ілюзію об'єму на площині паперу.

Практична робота: папір, графіт, 50 x 50 см.

Тема 2. Тональна організація формату. Створити композиційно цілісний та виразний твір. Це завдання починає зміщувати пріоритет від вивчення законів відтворення ілюзії об'єму на площині, до індивідуального образного рішення. Творчі завдання поступово займають пріоритетне місце. Метою є створення завершеного авторського твору виставкового характеру.

Практична робота: папір, графіт, м'які матеріали, 50 x 50 см. Ескізи в форматі 25 x 25 см.

МОДУЛЬ 2 (IV семестр ОР Бакалавр). Образне рішення. Тональна організація формату графічними засобами на основі вивчення форми голови людини.

Змістовий модуль 4. Дослідження голови людини. Архітектоніка об'єкту.

Тема 1. Геометричне узагальнення. Побудова форми в системі ренесансної перспективи. Лінійно-конструктивний рисунок тяжіє до «чистих» геометризованих форм, за допомогою яких необхідно виразити композиційно-конструктивну суть складної пластичної форми, створеної природою.

Практична робота: папір, графіт, 50 x 50 см. Ескізи в форматі 25 x 25 см.

Змістовий модуль 5. Образне рішення голови людини.

Тема 1. Пластичне узагальнення. Геометричні пошуки/рішення, виконані в попередньому завданні, не суперечать пластичним завданням. Навпаки, конструктивна логіка залишається міцним каркасом в самій суті рисунку, однак на поверхні з'являється пластика біонічного трактування форми.

Практична робота: папір, графіт, м'які матеріали, 50 x 50 см. Ескізи в форматі 25 x 25 см.

Тема 2. Образне рішення. Метою є створення завершеного авторського твору виставкового характеру. Як і в попередніх темах, ви продовжуєте увиразнювати найхарактерніші співвідношення форми, доводячи їх до максимального «звучання», проте особливістю цієї роботи є ваша творча

ініціатива, свобода. За вами залишається вибір пластичного трактування форми, вибір матеріалів... Ви можете розвивати попередні теми або ж створювати колаж в супереч якійсь конкретній просторовій системі, в супереч об'єктивним пропорціям, тощо. Єдиною умовою залишається образно-асоціативний зв'язок з натурою.

Практична робота: авторська техніка, 50 x 50 см. Ескізи в форматі 25 x 25 см.

ЛІТЕРАТУРА, МЕТОДИЧНА ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА КУРСУ

В загальному, рекомендована література поділена на вирішення завдань обов'язкової академічної програми та індивідуальних пластичних пошуків студента. В першому випадку ми говоримо про літературу, яка буде корисною на шляху оволодіння технічними навичками рисунку, сформованого в період Ренесансу. Тоді це:

1. Франк Цельнер / Леонардо да Винчи / Полное собрание живописи. TASCHEN / АРТ-РОДНИК, 2011. Том I – 252 ст. Том II – 698 ст.
2. Леонардо да Винчи / Суждения о науке и искусстве, Санкт-Петербург, Азбука, 2001, 702 ст.
3. Frank Zöllner, Christof Thoenes/ Michal Aniol. TASCHEN/TMC Art, 2007, 368 p.

та подібна література.

Для ознайомлення з просторовими системами рекомендуються праці Раушенбаха. Наприклад,

4. Б.В.Раушенбах, Системы перспективы в изобразительном искусстве, Общая теория перспективы, Москва, Наука, 1986, 255 с.

Допоміжними джерелами будуть також анатомічні видання. Ми можемо згадати навіть медичний Атлас анатомии человека Р. Д. Синельникова (I том, Москва, «Медицина», 1978, 471 с.). Особливістю цього видання є точний пошаровий аналіз будови тіла людини.

Важливе місце посідає праця Є. Барчая «Анатомія для художників» та видання його учнями каталогу «Школа Барчая», які розкривають глибокий зміст анатомії – спробу пізнати суть об'єкта.

5. Barcsay Iskolájában. Magyar Szépművés Társaság, 1989

В працях Барчая відсутні схеми-відповіді, на яких побудована анатомія іншого відомого автора – Г. Бамеса (Gottfried Bammes, Der nackte Mensch, VEB VERLAG DER KUNST, Dresden, 1982, 470 p.), тому цей матеріал не «навчає» в шкільному розумінні, а надихає на власну творчість.

До другої частини літератури та матеріалів слід віднести надзвичайно великий інформаційний потік, який постійно оновлюється та надходить зі світу архітектури, скульптури, малярства, театру, кіно... Це пов'язано передусім з тим, що Рисунок це не ізольований вид мистецтва, позбавлений впливу філософії, історії та мистецьких напрямків ХХ ст. В дійсності, він є невід'ємною частиною цих процесів і, переважно, першою фіксацією думки. Тому список рекомендованої літератури не може оминати Сезанна, Гогена, Ван Гога, Матісса, Пікассо, Далі, Клінт, Кандінського, Мондріана, Малевича, Ротко, Рое, Мура, Поллока, Корбюзє...

- BBC випускає біографічні фільми про художників;
- Youtube дає можливість слухати лекції, присвячені проблемам сучасного мистецтва;
- WikiArt (енциклопедія візуальних мистецтв)³ дає величезну базу візуального матеріалу по митцям. Твори виставлені в хронологічному порядку, а також є варіант сортування по напрямкам та стилям.
- вільний доступ до мистецьких міжнародних виставок, конкурсів, пленерів...

Ви повинні навчитись самостійно знаходити та аналізувати нову інформацію, а завдання викладача – запропонувати якісний матеріал, який буде критерієм відбору інформаційних джерел.

1. Илья и Эмилия Кабаковы. Размышления об искусстве. Youtube, Multimedia Art Museum Moscow, 27.10.2013
2. Artist Talk Джона Балдессари и Ильи Кабакова. Youtube, Гараж, 29 вер. 2013 р.
3. Philip Jodidio / Santiago Calatrava / Complete Works 1979 – 2007. TASHEN GmbH, Köln, 2007. – 519 ст.
4. Хуан Бассегода Нонель / Антонио Гауди, Москва, Стройиздат 1986 р., 207 ст.

³ <https://www.wikiart.org/uk>

5. Райнер Цербст/ Антонио Гауди, TASCHEN / Арт-Родник 2002 р, 239 ст.
6. Жан-Клод Маркаде/Малевич, Родовід, 2013. – 303 ст.
7. Черный квадрат / Казимир Малевич. – СПб.: Азбука, Азбука-Аттикус, 2016. – 288 с. – (Азбука-классика. Non-Fiction).

та **багато** інших видань.

За останні роки у Львові публікуються альбоми-каталоги, визначних діячів мистецтва, зокрема:

8. Євген Лисик. Графіка. Малярство: альбом-каталог./упоряд. А. Лисик, О. Лозинський. Львів: Коло, 2021. 368 с.
9. Любомир Медвідь. Проект AD HOMINEM : альбом-каталог, 2021, 64 с.,
Любомир Медвідь. Ремінісценції : художньо-літературне видання. Львів: Гердан, 2010, 200 с.
10. Альфред Максименко. Рисунок. Львів, 2016, 325 с.

Особливе резонансне явище в Україні пов'язане з відкриттям Музею Сучасного Українського Мистецтва Корсаків в м. Луцьк. Музей сьогодні експонує та продовжує накопичувати твори митців з усієї України. Відкриваються нові імена, публікуються каталоги.

11. Музей сучасного українського мистецтва Корсаків : альбом-каталог, Луцьк, 2018, 263 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Семестрове оцінювання відбувається за накопичувальною системою в 100 балів. В кінці кожного місяця проводиться перегляд, який дозволяє студенту набирати максимально по 20 балів. Перший перегляд – це робота з пропорційними співвідношеннями та конструкцією заданого об'єкта – збір інформації. Під час другого та третього перегляду головна увага звертається на здатність сміливого вироблення власних/нових ідей (етап ескізного напрацювання). Оцінюється робота на стадії виконання, а не завершена відповідь на завдання. Останні семестрові тижні є підсумковим переглядом. В цей період студент набирає до 40 балів. Оцінюється вміння технічно завершувати/втілювати ідеї, а також креативність, самостійність, відповідальність, послідовність в роботі продовж усього семестру.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	поточні	підсумкові
Етап дослідження. - фотофіксація моделі (виявлення головних зламів форми); - конструктивна побудова об'єктивних пропорцій моделі в ортогональних проекціях - короткотривалі рисунки на виявлення характеру моделі	6	
Архітектоніка моделі (конструктивна суть форми) - переконливість просторової системи (володіння законами побудови в обраній просторовій системі та володіння об'ємно-просторовим лінійно-конструктивним рисунком); - переконливість відтворення ілюзії об'єму (володіння законами світлотіньового рисунку); - якість технічного володіння графічними засобами; - геометричне узагальнення наближене до об'єктивних пропорцій моделі; - композиційна цілісність твору	7	
Архітектоніка моделі - пластичне узагальнення наближене до об'єктивних пропорцій моделі; - композиційна цілісність твору.	7	

Образно-асоціативне рішення - фотофіксація моделі (тональна організація формату); - робота над ескізами (креативність, самостійність, наполегливість, послідовність) - індивідуальність в пластичному трактуванні форми; - індивідуальність в авторській техніці; - володіння термінологією - орієнтація в історії сучасного мистецтва		40
СУМА БАЛІВ КОЖНОГО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	20	40
УСЬОГО ЯКІСНИХ БАЛІВ	20 x 3 + 40 = 100	
Бонусні бали		
Відвідування		3
Позанавчальна активність		3
ТЕРМІНИ КОНТРОЛЮ		
Види контролю	Модуль 1	Модуль 2
Поточний контроль	кінець вересня, 20 балів кінець жовтня, 20 балів кінець листопада, 20 балів	кінець лютого, 20 балів кінець березня, 20 балів кінець квітня, 20 балів
Підсумковий контроль	грудень, 40 балів	травень, 40 балів
Підсумкова семестрова оцінка становить сумарну кількість отриманих балів за результатами поточного та підсумкового контролю. Оцінювання результатів навчання студентів ЛНАМ здійснюється відповідно до 100-бальної та національної шкали оцінювання:		
100 - 90	Відмінно	
89 - 74	Добре	
73 - 60	Задовільно	
59 - 35	незадовільно з можливістю перездачі	
34 - 1	незадовільно з повторним вивченням дисципліни	
ПРИКЛАД 1: на першому поточному оцінюванні наприкінці вересня ви отримали 18 балів, у жовтні – 16 балів, у листопаді – 16 балів. На перегляді наприкінці семестру ви отримали 38 балів. У вас зразкове відвідування +3 бали, ви брали участь у пленері чи виставці +3 бали. Ваша семестрова оцінка: 18+16+16+38+3+3 = 94 бали		
ПРИКЛАД 2: на перше поточне оцінювання наприкінці вересня ви не виставили роботи, у жовтні отримали 14 балів, у листопаді – 15 балів. На перегляді наприкінці семестру ви отримали 30 балів. Ваше відвідування цілком безнадійне, ви не староста, не брали участі в жодних пленерах, виставках, студентських чи інших органах самоврядування тощо. Ваша семестрова оцінка: 0+14+15+30 = 59 балів, прямуйте в деканат по талон.		
ПОЛІТИКА КУРСУ		
Відвідування Відвідування занять є обов'язковою умовою. Якщо ви заздалегідь знаєте, що повинні пропустити заняття з поважних причин, будь ласка, поінформуйте когось із викладачів. Якщо протягом семестру ваша відсутність перевищила присутність, атестація буде під загрозою. Виправданими поза встановленим лімітом можуть визнаватись пропуски занять за умови надання супровідної документації в деканат, відповідно до правил ЛНАМ, через: - хворобу - події пов'язані з поза-навчальною діяльністю на кафедрі художнього скла чи ЛНАМ - юридичні зобов'язання.		

Підкреслюємо, що підсумкова оцінка формується за накопичувальною схемою отримання балів упродовж семестру. У випадку вашої відсутності, або браку виконаної роботи без поважної причини під час поточного чи підсумкового оцінювання ви отримаєте «0» балів.

Вчасне виконання завдань є критично важливими. Обов'язком студента є реалістичне планування свого часу на виконання передбачених цим силабусом завдань. Допуск до повторного складання (перездачі) перегляду здійснюється згідно положення «Про порядок ліквідації академічних заборгованостей» за посиланням:

https://lnam.edu.ua/files/Academy/publicinfo/ustanovchi/polog_likvidats_zaborgov.pdf

Виключенням з цих правил можуть бути пом'якшувальні обставини, зазначені вище в розділі про відвідування.

Академічна доброчесність

ЛНАМ розділяє фундаментальні цінності академічної доброчесності: *чесність, довіра, справедливість, повага та відповідальність*. Кожен учасник освітнього процесу в ЛНАМ несе персональну відповідальність за дотримання академічної доброчесності. Детальніше

про академічну доброчесність читайте в «Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у ЛНАМ» за посиланням:

https://lnam.edu.ua/files/Academy/publicinfo/ustanovchi/2020/Zabezpe4ennja_jakosti_osvitu.pdf

ВИКЛАДАЧ

Молчан Микола Леонідович, старший викладач кафедри художнього скла, аспірант ЛНАМ.

2018, 2020, 2021 р. кураторська робота в організації архітектурного фестивалю ВЕЖА.

2012 – 2021 р. викладач на кафедрі монументального живопису (рисунок, живопис, композиція).

2004 – 2012 викладач рисунку та анатомічного рисунку у ЛНАМ.

2004 р. здобуття ступеню „магістр” у ЛНАМ

2003 – 2005 викладач рисунку у Львівському державному коледжі декоративного і ужиткового мистецтва ім. І.Труша.

2002 р. закінчив кафедру монументального живопису ЛНАМ.

з 1998 р. автор персональних виставок і учасник групових проектів в Україні та за кордоном.

Досвід роботи в театрі (сценографія).